

Seria: Profesorki Super-Babki
Odcinek nr: 234

Anna Wierzbicka

Pani Profesor w Australii

Omawiana/Polecana książka:

- [1] Uroczystość wręczenia Dyplomu Doktora Honoris Causa Uniwersytetu Warszawskiego prof. Annie Wierzbickiej, UW, 3 kwietnia 2006r., Warszawa.
- [2] WIERZBICKA, Anna - *Moje podwójne życie: dwa języki, dwie kultury, dwa światy. Teksty drugie*, 1997, 3: 73-93.
https://rcin.org.pl/ibl/Content/65258/PDF/WA248_72561_P-I-2524_wierzbicka-moje_o.pdf;

Bohaterką odcinka jest Pani Anna Wierzbicka. Urodziła się 10 marca 1938r. w Warszawie, jako córka Marii i Tadeusza Smoleńskich, zatem na 1,5 roku przed wybuchem II wojny światowej. Końcówkę wojny spędziła wraz z matką i starszą siostrą w obozie pracy (!) w Hameln¹, przecież miała zaledwie ok. 5-6 lat, a Niemcy jakie są dziś takie są, strach pisać cokolwiek.

Polecane są dwie publikacje on-line: książka okolicznościowa z okazji uroczystości DHC [1] oraz Jej autobiografia [2] - opublikowana w Polsce, jako artykuł w prestiżowym czasopiśmie naukowym².

¹

https://www.bing.com/images/search?view=detailV2&ccid=Pwziwmb2&id=9F0C03442661EA61A3138E81707A11C75C575EFA&thid=OIP.Pwziwmb2NaxuBIJR0GR4MwHaFe&mediarurl=https%3A%2F%2Ffive.staticflickr.com%2F7560%2F15649076997_d97e599694.jpg&exph=370&expw=500&q=hameln+germany+camp&simid=608002850919431414&form=IRPRST&ck=FCF56C6D3757B2374305B8CFA887C720&selectedindex=7&ajaxhist=0&ajaxserp=0&vt=0&sim=11&cdnurl=https%3A%2F%2Fth.bing.com%2Fth%2Fid%2FR.3f0ce2c266f635ac6e048251d0647833%3Frik%3D%252b5XXMcRenCBjg%26pid%3DImgRaw%26r%3D0; zdjęcia z Hameln, m.in. oflag!!

² <http://tekstydrugie.pl/pl/informacje-o-czasopiśmie/o-nas/>;

1

ANNA WIERZBICKA

Tekst [2] zaczyna się od informacji iż nasza Heroina (w 1997r.) mieszkała w Australii już 20 lat. Eseista ma tam rodzinę – ich zdjęcia z Sydney zamieszczono w odcinku 33/32/. Autobiografia naukowczynie zajmującej się językoznawstwem to nie tylko własny los, ale i komentarze o języku, o słowach i ich znaczeniu. Eseista chodził, na różne kursy szukając lektorów z całego świata – Anglików, ale trafił się Szkot, Kanadyjczyk, Irlandczyk, Afrykanerka (RPA), nauczyciel z Ivory Coast itd. Obserwacja – zadziwiające akcenty i melodia języka angielskiego w różnych krajach gdzie się go używa lub jest urzędowy. Do tego doszły staże eseisty w Glasgow (akcent szkocki) i konferencja w Newcastle-upon-Tyne, gdzie zwykli lokalsi mówią ciekawie np. ‘breikfest et jejt’.

Nasza Heroina podała iż mąż jest Australijczykiem i mają dwie córki, dalej – zgodnie z tytułem – rozpisuje się o ciekawostkach języka angielskiego w wersji australijskiej. Dalej omawiana jest spawa KULTURY, ale też w nawiązaniu do języka.

Mówi o zwrotach, których nie da się wprost przetłumaczyć – przykład eseisty: „after birds” (po ptokach). Generalnie mamy tłumaczenia typu: „słowo-w-słowo”, „znaczenie-w-znaczenie” i okazuje się iż aby móc dokonać tego drugiego, trzeba poznać właśnie kontekst kulturowy, historyczny, społeczny itd.

Artykuł liczy 20 stron drobnym drukiem, kto się uczy angielskiego trzeba przeczytać. Artykuł podzielony jest na podrozdziały – kolejny dotyczy nowej dziedziny badań Heroiny „psychologii kulturowej” – ale, ale oczywiście powrót do języka – jak poszczególne zwroty oddają/reprezentują sytuację między ludźmi, w rodzinie itd. Warto kuknąć. Kolejny rozdział to: „**Szukanie uniwersaliów**³” – tu eseista kliknął i dopisał przypis. Kto się tym zajmuje?? Gdy telewizyjne cizie, potrafią powiedzieć zaledwie kilka słów z kuchennej łaciny, ich twarze mówią o absolutnej bezmyślności, a Pani Profesor poleca filozofować – zatem trzeba mieć nadzieję iż ktoś będzie w stanie skorzystać z Jej rad... Tu nasza Heroina wraca myślami do początków swojej kariery naukowej.

„Teksty Drugie. Teoria literatury, krytyka, interpretacja” (ISSN 0867-0633) to dwumiesięcznik literaturoznawczy wydawany od 1990 przez Instytut Badań Literackich PAN we współpracy ze Stowarzyszeniem Pro Cultura Litteraria.

³ https://pl.wikipedia.org/wiki/Sp%C3%B3r_o_uniwersalia;

Doktorat był na temat **prozy renesansowej w Polsce**. Eseista był zachwycony i zadziwiony, a w końcu dumny – gdy czytał utwory z tego okresu. Polacy wtedy studiowali na Uczelniach całej Europy (np. Jan Kochanowski⁴ studiował krótko w Królewcu, wtedy Prusy – lenno Polski).

Dalej Jej tematyką naukową stała się ‘semantyka’⁵ oraz weszła w krąg współpracowników prof. Andrzeja Bogusławskiego⁶. To bardzo ciekawa dziedzina – zacytujmy Wikipedię:

<< **Semantyka językoznawcza** [...] dział językoznawstwa ogólnego, część semiotyki (ogólnej dyscypliny zajmującej się systemami znakowymi) badający problem znaczenia w języku, a także **relacji formy znaku do treści oznaczanej**, w ujęciu synchronicznym i diachronicznym. Semantyka bada ponadto relacje między znaczeniem podstawowym wyrazu a jego znaczeniem w konkretnym wypowiedzeniu. Semantyka zajmuje miejsce pośrednie pomiędzy syntaktyką a pragmatyką. Badania nad semantyką poruszają problemy wykorzystania abstrakcyjnego systemu znaków (zdań, słów, symboli, gestów), jakim jest język, do opisywania przedmiotów, jak również abstrakcyjnych idei. >>

Dlaczego jest to tak ważna dziedzina (?) – bo chcemy mieć: chat-boty, tłumaczenia automatyczne, syntezy mowy, automatyczne czytanie tekstów, rozpoznawanie liter itd. Naprzód naukowcy muszą sprawy poznać, zrozumieć, aby kazać robić analizy i akcje programom komputerowym. No cóż studenci eseisty, bywa, iż posługują się takimi ‘tłumaczami’, które to z kolei są zbyt ograniczone by dopasować tekst do danej dziedziny matematycznej tj. teorii grafów – dla sztucznej inteligencji angielski ‘graph’ to ‘wykres’, a nie ‘graf’, od razu widać sztuczność.

Zapewne to iż zajmowała się tą dziedziną wiedzy spowodowało iż ‘z marszu’ dostała pracę na Uniwersytecie w Australii. Jeszcze pracując w Warszawie otrzymała roczne stypendium do USA – uczelnia MIT⁷ – jedna z najlepszych na świecie.

⁴ https://pl.wikipedia.org/wiki/Jan_Kochanowski; o poecie doby renesansu.

⁵ <https://en.wikipedia.org/wiki/Semantics>; o pojęciu semantyka – po angielsku.

⁶ https://en.wikipedia.org/wiki/Andrzej_Bogusławski; o profesorsze.

⁷ https://en.wikipedia.org/wiki/Massachusetts_Institute_of_Technology; o amerykańskiej uczelni, jak ‘technology’ spleta się z humanistyką.

Tam zajmowała się **niesemantyczną „gramatyką generatywną”** – miała szczęście znaleźć się tam we właściwym czasie. Zaczęła pisać książki na rynek polski i światowy (tj. po angielsku). Kolejny rozdział „Uniwersalia – prawdziwe czy pozorne”. Chciałby się wykrzyknąć – czytując jeden z Jej artykułów „O Jezu!” – kto dziś rozstrzyga co prawdziwe, a co pozorne. Zatem, widzimy iż nasza Heroina – to prawdziwa **Heroina umysłu** i godność akademicką DHC otrzymała zasłużenie. ‘Zakończenie’ zaczyna się od frazy: „Życie uniwersyteckie w środowisku wielokulturowym (takim jak kanberskie⁸) może być błogosławieństwem

Krewni eseisty mieszkają w dzielnicy Sydney, trochę oddalonej od słynnego centrum. Doświadczyli różnic etnicznych, bo mamy mieszane małżeństwa. Eseista bywał na ok. 20 Uczelniach w Zachodniej Europie – więc wie jak wyglądają środowiska akademickie oraz grupy studenckie.

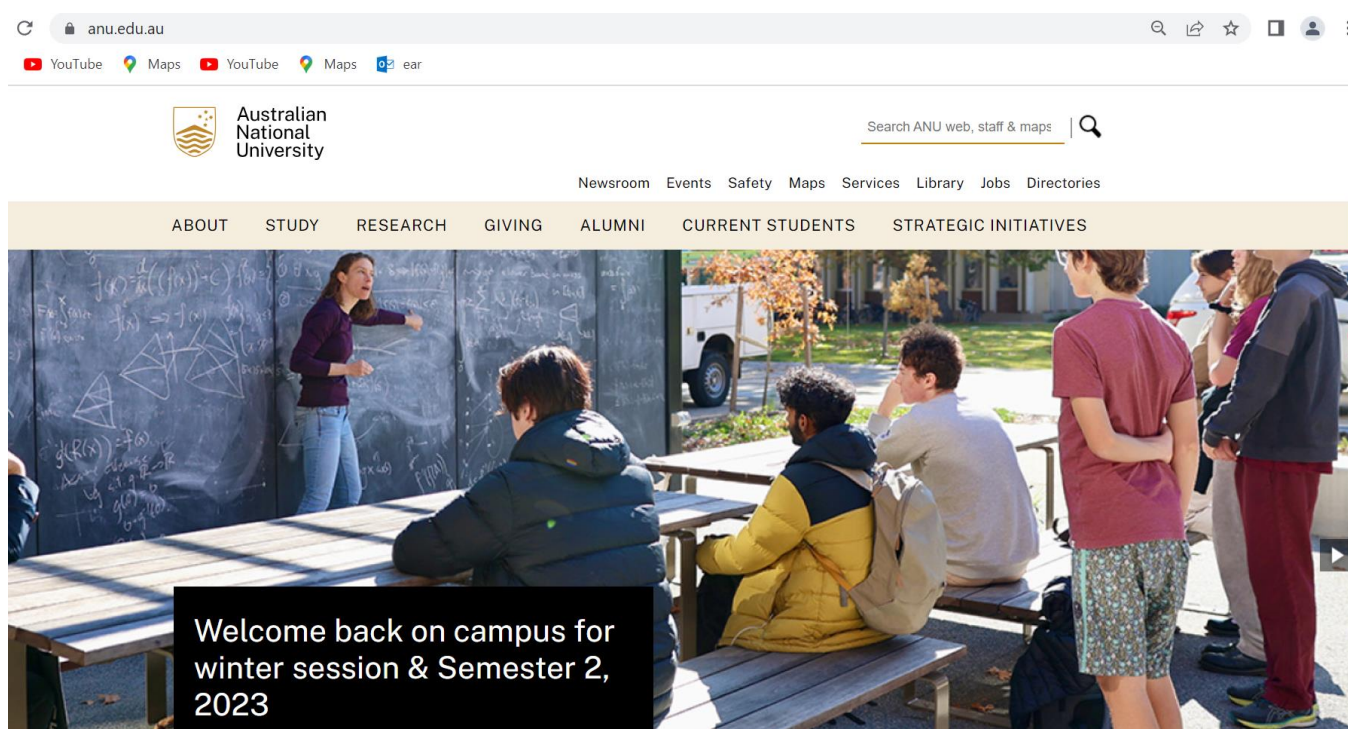
Canberra leży między Sydney, Melbourne i Hobart – to stolica Australii.

Co ciekawe Polaków-Profesorów i pracowników eseista spotkał na Uniwersytetach w Glasgow, Turku, Aachen, Duisburgu, Frankfurtu (a/M), Kadyksie, Wiedniu, a o innych Heroinach pisano w odcinkach: 33, 38, 101, 134, 137, 157, 168, 173, 187, 189 oraz 205. Tylko jedna z Nich przez wiele lat wykładała w Australii – inne głównie w USA oraz Niemczech. Omawiany

⁸ <https://pl.wikipedia.org/wiki/Canberra>; o stolicy Australii.

artykuł pisany jest w pierwszej osobie, co nie jest za częste, ale dzięki temu czuje się bardziej pasję i osobowość Bohaterki.

Wracamy teraz do książki [1]. Układ ma tradycyjny, jak wiele już omawianych publikacji tego typu. Zatem zaczyna się programem uroczystości. Uroczystego rozpoczęcia spotkania dokonała Rektor Uniwersytetu Warszawskiego Pani Profesor Katarzyna Chałasińska-Macukow⁹ (dziedzina fizyka, dwie kadencje u władzy). Następnie mamy Laudację wygłoszoną przez Profesor Jadwigę Puzyninę¹⁰ (nauki humanistyczne, językoznawstwo, literatura polska). Nastąpiło uroczyste wręczenie dyplomu i tradycyjnie głos zabrała LAUREATKA – tzw. wykład doktorski.

Strona Jej Uczelni Canberrze (stolicy Australii) w lipcu 2023r. – trójki, funkcje itd. matematyka – pani wykładowczyni w dzinsach, a może to koleżanka?

Publikacja ma 52 strony, kończy się zestawem zdjęć z Uroczystości – warto zobaczyć, np. Laureatka oraz Pani Rektor prezentują dyplom doktorski. Przed ceremonią odbyło się spotkanie towarzyskie Laureatki i Jej męża w władzami Uczelni i Wydziału.

⁹ https://pl.wikipedia.org/wiki/Katarzyna_Cha%C5%82asi%C5%84ska-Macukow; o wybitnej Pani Profesor. W naszej serii mamy podserię Pań, które były lub są REKTORAMI swoich uczelni!!

¹⁰ https://pl.wikipedia.org/wiki/Jadwiga_Puzynina; o wybitnej Pani Profesor.

Dokument drukowany z uroczystości – czyli książka [1] zawiera wiele innych pism okolicznościowych, zaczynając od Uchwały Senatu UW z dnia 22 lutego 2006r.

Opublikowano tradycyjne recenzje wystawione przez:

- Panią Profesor Teresę Dobrzańska z Polskiej Akademii Nauk (PAN),
- Panią Profesor Renatę Grzegorzyczkową z UW oraz
- Pana Profesora Stanisława Karolaka z PAN.

Opiniodawcy przypominają Jej miejsce pracy w Australii to – Australian National University in Canberra¹¹; Wydział Lingwistyczny. Jak to w recenzjach – omawiają tzw. dorobek, twórczość wniosując o wyróżnienie godnością DHC.

Strona Instytutu w lipcu 2023r.

Heroína w Polsce pracowała na UW oraz IBL tj. w Instytucie Badań Literackich Polskiej Akademii Nauk – to prestiżowa, poważna instytucja na najwyższym poziomie – wiele naszych Bohatek było z nią związanych (pracowało). Podano dokładny, krótki tytuł habilitacji: „Rozważania semantyczne” z roku 1969 – miała zatem 31 lat, co w polskim systemie dawniej bywało niezwykle rzadkie. A doktorat uzyskała zaledwie 5 lat wcześniej!! Wikipedia podaje iż nasza heroína rozpoczęła studia na Wydziale Polonistyki Uniwersytetu Warszawskiego w wieku 16 lat (1954r).

¹¹ https://en.wikipedia.org/wiki/Australian_National_University;

W Instytucie Badań Literackich PAN, pracowała pod kierunkiem prof. Marii Renaty Mayenowej¹² - pisała wiele artykułów oraz dysertację.

Jest jeszcze przemówienie Dziekana Wydziału Polonistyki UW - Pana Profesora Stanisława Dubisza¹³ - przypomina iż to właśnie On wystąpił do Senatu o przyznanie Doktoratu Honoris Causa. Podziękował Recenzentom oraz Promotorowi za pracę w przeprowadzeniu tej procedury oraz LAUREATCE, za przyjęcie wyróżnienia i przyjazd (przylot) na uroczystość.

W esejach nie streszcza się książek - trzeba samemu poczytać, a te dwie publikacje każdy ma 'pod palcem'. Poniżej zestawiono kilka publikacji Heroiny - zwróćmy uwagę na pozycję [f] gdzie porównuje się słownictwo z zakresu języków: angielskiego, rosyjskiego, polskiego, niemieckiego i japońskiego!!

Student z ATH, dyplomant eseisty, nauczył się japońskiego, pojechał na kilka lat tam do pracy, ale ostatnio wrócił - jak mówił nie chciano go puścić doceniając jak przydatnym jest pracownikiem. Stałą cechą naszych Heroin jest znajomość wielu języków, dobra, płynna. Warto o to się starać.

Na koniec przemówienie prof. Anny Wierzbickiej dziękowała władzom za zorganizowanie tej uroczystości. Cieszyła się, że znowu gości w murach swojej Alma Mater - tu uzyskane wykształcenie (i własna pracy - dop. Eseisty) pozwoliły Jej na światową karierę. Wspomina przedmiot „Marksizm” - teraz przeżywający swój rebirthing - nowe narodzenie, jeszcze większą karierę niż kiedyś - to znowu uwaga osobista eseisty.

Wspomina i dziękuje swoim nauczycielom/wykładowcom - np.:

- Prof. Zofia Szmydlowa - literatura grecka - poznała dzięki temu wielkich klasyków mowy i myśli oraz ich wielkie dzieła,
- Prof. Witold Doroszewski¹⁴ - polonista, autor słynnego słownika języka polskiego;
- Prof. Halina Koneczna¹⁵ - gramatyka historyczna,

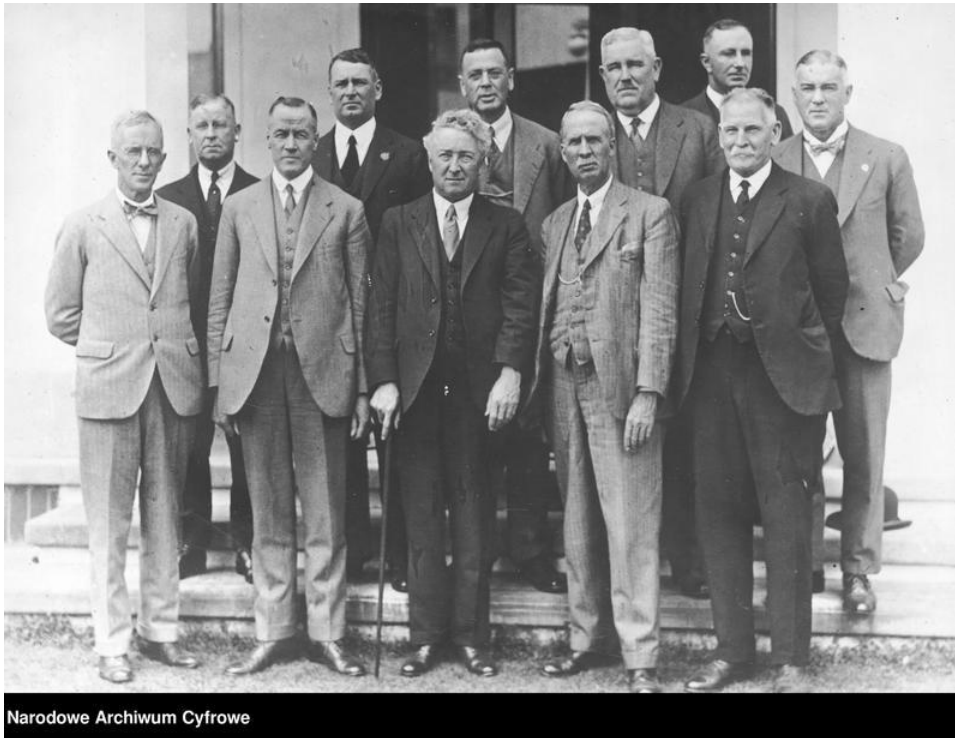
¹² https://pl.wikipedia.org/wiki/Maria_Renata_Mayenowa; ciekawa postać! Przeżyła Holokaust, wiadomo kto Jej pomagał.

¹³ https://pl.wikipedia.org/wiki/Stanis%C5%82aw_Dubisz; o wybitnym znawcy języka polskiego.

¹⁴ https://pl.wikipedia.org/wiki/Witold_Doroszewski; o wybitnym naukowcu.

¹⁵ <http://www.leksykografia.uw.edu.pl/slowniki/29/slownik-jezyka-jana-chryzostoma-paska-wroclaw-1965-1973>;

- Prof. Jerzy Pelc (kolega Krzysztofa Baczyńskiego (!), żołnierz w Powstaniu Warszawskim) - wykład z logiki - eseista miał tylko elementy; na kierunku Matematyka Stosowana. Teraz uczy studentów (1 wykład), okazuje się, że dziś zdania wypowiedziane (przez celebrytów) są tak dziwne, wewnątrznie sprzeczne - że **nie można** przypisać im oceny: „prawda”, „fałsz”. Zwykle ze studentami słuchamy wypowiedzi PINOKIA ze Szreka - 'kręcił' bo nie chciał, aby przyrósł mu nos. Niestety mam armię klonów Pinokia wystruganych przez cizie, choć nie mają już ma drewnianych nochali, ale i tak nie można rozkminić o co im chodzi,
- Prof. Jan Kott¹⁶,
- Prof. Renata Mayenowa - promotorka doktoratu - opiekunka habilitacji;
- Prof. Andrzej Bogusławski¹⁷ itd.

Stoją w pierwszym rządzie od lewej¹⁸: Henry Gullett, John Latham, Joseph Lyons, George Pearce, James Fenton. W drugim rządzie od lewej: Archdale Parkhill, Josiah Francis, John Perkins, Alexander McLachlan, Charles Hawker, Charles Marr. Rok 1932. Rząd Australii, np.:

- **McLachlan Alexander, minister ds. rozwoju, nauki i badań przemysłowych, wiceprzewodniczący Federalnej Rady Wykonawczej, polityk australijski;**
- **Gullett Henry, minister handlu i ceł Australii, minister handlu i ceł Australii (1928-1933) – pełny skład można rozczytać we wskazanym odnośniku.**

¹⁶ https://pl.wikipedia.org/wiki/Jan_Kott; emigrant do USA.

¹⁷ <https://apcz.umk.pl/LinCop/article/view/37237>; o Jubileuszu słynnego profesora.

¹⁸ https://www.szukajwarchiwach.gov.pl/en/jednostka/-/jednostka/5916416/obiekty/464652#opis_obiektu;

Zatem Heroina miała genialnych nauczycieli i zdobyła wielkie, szerokie oraz wszechstronne wykształcenie, a dołożyła jeszcze znajomość języków obcych. Wiele osób z rodziny eseisty wyjechało do wielu krajów – wszędzie polskie wykształcenie prędzej lub później okazało się absolutnie dobre, przydatne, cenione – mimo średnich rankingów polskich uczelni – może być lepiej, ale, ale ----- zobaczymy. Kuzyn pracuje dla rządu Kanady, kuzynka pracowała jako profesor w Korei Południowej itd.

A nasza Heroina w końcu osiadła w Australii, kraju swojego męża. A wcześniej – jak pisze – straszny rok 1968. Imiona córek to Marysia urodzona jeszcze w Polsce oraz Klara urodzona już w Australii, co ciekawe poznali się z mężem w Oxfordzie, gdzie po stypendium w USA – zatrzymała się na kilka miesięcy, dzięki zdobytym kontaktom międzynarodowym.

Australia zmieniła się od 1932r. pod wieloma względami np. gospodarki¹⁹ oraz ludności²⁰.

Heroina omówiła swoje książki (m.in. [d, e, f]) i osiągnięcia naukowe, trzeba poczytać.

Publikacje warte są przeczytania, postać Heroiny trzeba poznać, może zrozumie się ideę bycia na bieżąco, zrozumienia (dogłębnego, rozsądnego) świata, wzbudzi się w nas potrzeba nauki języków obcych.

¹⁹ https://pl.wikipedia.org/wiki/Gospodarka_Australii;

²⁰ <https://www.populationof.net/pl/australia/>; stały wzrost liczby ludności!!!

LINKI

Wybrane publikacje wyklikane przez scholar.google.com

- a. WIERZBICKA, Anna, et al. **Uniwersalne** pojęcia ludzkie i ich konfiguracje w różnych kulturach. *Etnolingwistyka. Problemy Języka i Kultury*, 1991, 4.4: 7-40.
- b. WIERZBICKA, Anna. Język i naród: polski los i rosyjska sud'ba. *Teksty Drugie*, 1991, 3.9: 5-20.
- c. WIERZBICKA, Anna, et al. MIĘDZY MODLITWĄ A PRZEKLEŃSTWEM: **O JEZU!** I PODOBNE WYRAŻENIA NA TLE PORÓWNAWCZY. *Etnolingwistyka. Problemy Języka i Kultury*, 1996, 8.8: 25-39.
- d. GODDARD, Cliff; WIERZBICKA, Anna (ed.). *Semantic and lexical universals: Theory and empirical findings*. 1994.
- e. WIERZBICKA, Anna. *Emotions across languages and cultures: Diversity and universals*. Cambridge University Press, 1999.
- f. WIERZBICKA, Anna. *Understanding cultures through their key words: English, Russian, Polish, German, and Japanese*. Oxford University Press, 1997.

Poniżej dane - artykuł eseisty w czasopiśmie mającym w nazwie MATEMATYKĘ HUMANISTYCZNĄ, warto poklikać, aby zobaczyć jak się dziedziny przenikają.....

The screenshot shows a web browser window with the URL scholarship.claremont.edu/jhm/vol9/iss2/11/. The page header features a glowing infinity symbol and the text "JOURNAL OF HUMANISTIC MATHEMATICS". A navigation menu includes "S@C Home", "About S@C", and "My Account". The main content area displays the article title "A Graph-Based Analysis of Anton Chekhov's Uncle Vanya" by Stanislaw Zawislak (University of Bielsko-Biala) and Jerzy Kopeć (University of Bielsko-Biala). There are "Follow" buttons for both authors and a "Download" button. A statistics box indicates "1,741 DOWNLOADS Since July 29, 2019". A sidebar on the left lists "Journal Home", "About this Journal", "Aims & Scope", "Editorial Board", "Policies", "Resources", and "Submit Article".

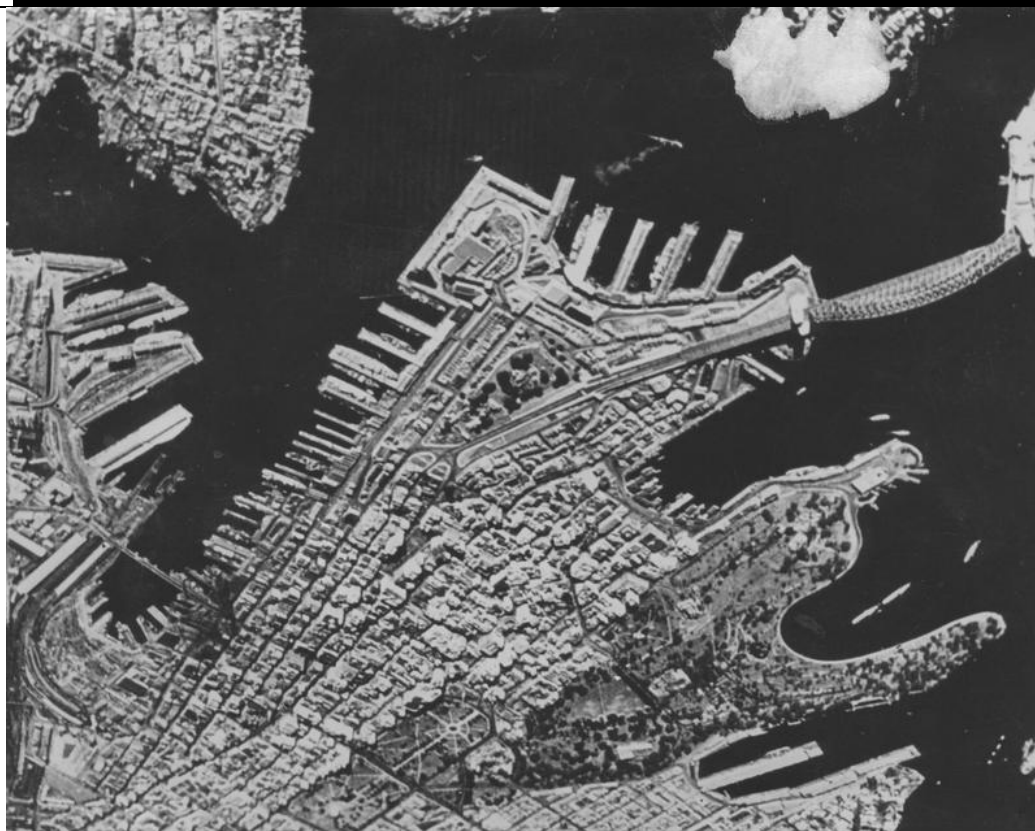
Czasopismo on-line z USA, artykuł eseisty, był ściągany 1741 razy od 29.07.2019 do 22.07.2023!!

ZDJĘCIA PRZY OKAZJI

SYDNEY

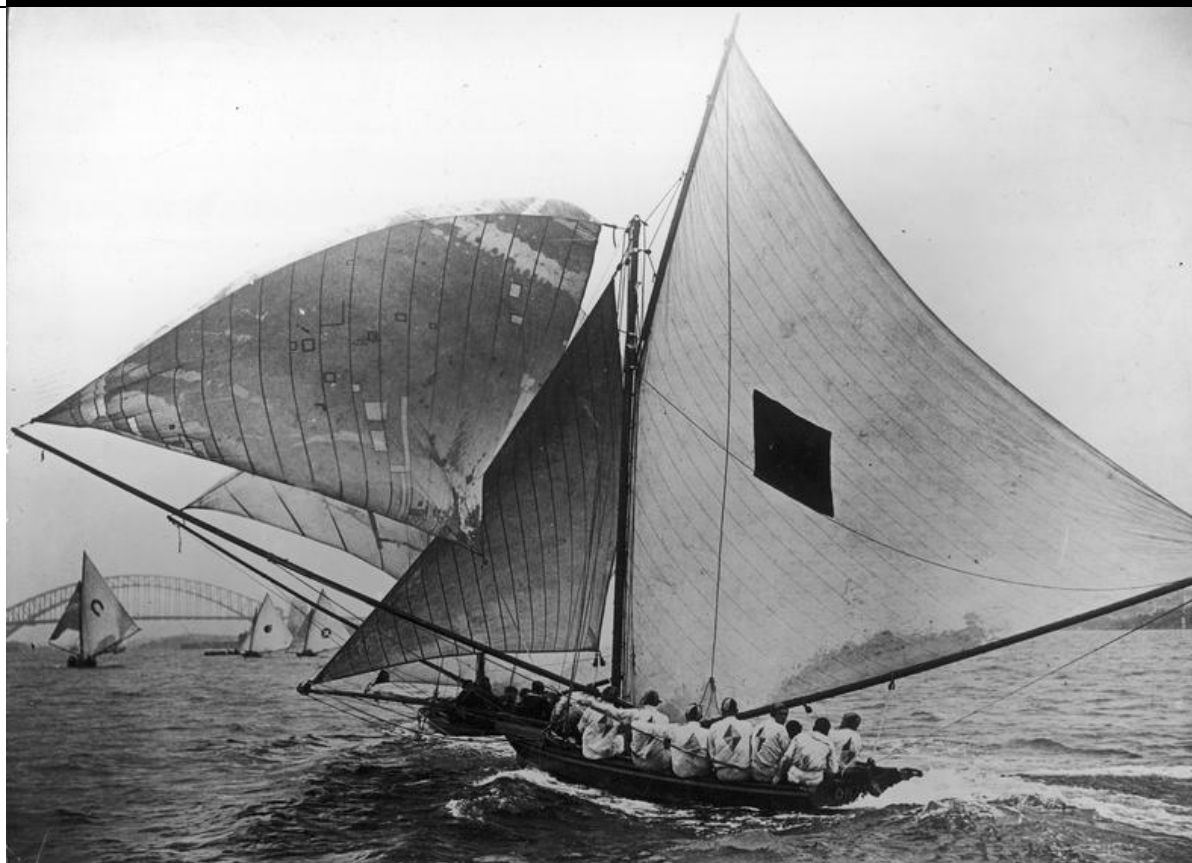
Narodowe Archiwum Cyfrowe

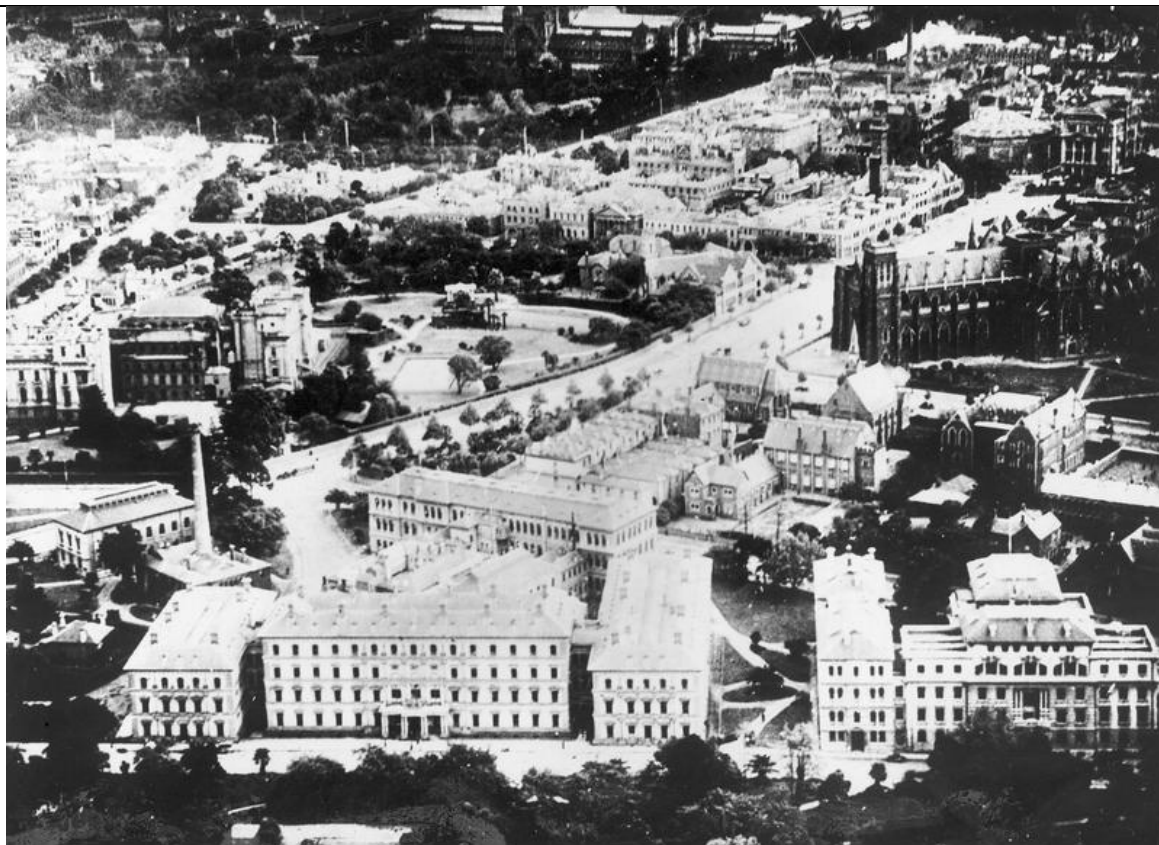
Narodowe Archiwum Cyfrowe

Narodowe Archiwum Cyfrowe

Narodowe Archiwum Cyfrowe

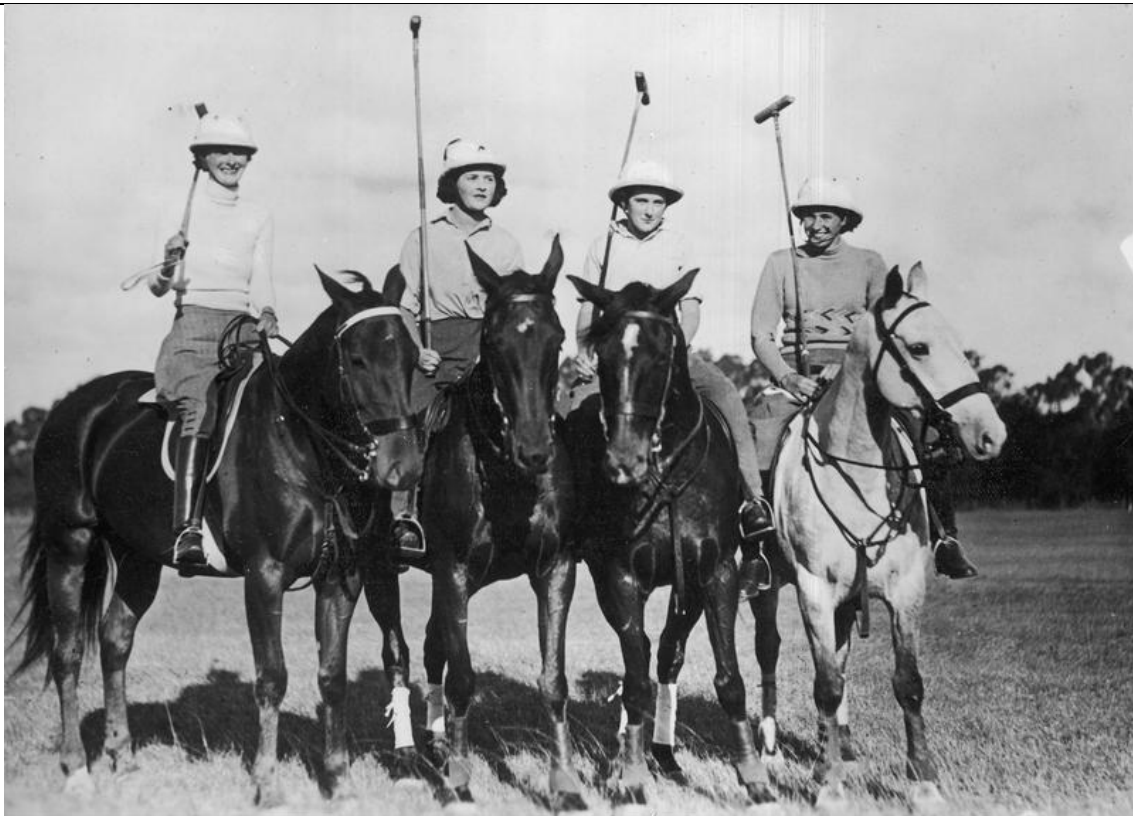

Narodowe Archiwum Cyfrowe

Melbourne

Narodowe Archiwum Cyfrowe

Narodowe Archiwum Cyfrowe

Pierwszy w Australii kobiecy klub polo (1934)

Narodowe Archiwum Cyfrowe

Most kolejowy Hawkesbury River w Australii - 1936

Eseista ma rodzinę w Sydney – zdjęcia - odcinek nr 33/32/

unsw.edu.au

YouTube Maps YouTube Maps ear

 Study Research Faculties Engage with us Abo

Follow

An evening with a future astronaut

Embark on a captivating journey into the realm of space exploration with visionary scientist Meganne Christian, future astronaut, and Aude Vignelles, Chief Technology Officer of the Australian Space Agency. Free event on campus – 15 August

→ ↻ unsw.edu.au

Gmail YouTube Maps YouTube Maps ear

 Study Research

Future of food: what's on the menu in 2050

unimelb.edu.au

Tube Maps YouTube Maps ear

Life at Melbourne (1m 12s)

Warto kliknąć, aby zobaczyć Melbourne – Campus w parku!!!

Uniwersytet Warszawski

Narodowe Archiwum Cyfrowe

Irena Joliot-Curie (odc. 47/46/) podczas wygłaszania odczytu w auli Uniwersytetu Warszawskiego. W pierwszym rzędzie widoczni m.in.: minister wyznań religijnych i oświecenia publicznego Wojciech Świątostawski (2. z prawej) i ambasador francuski Leon Noel (3. z prawej).

Zdjęcia eseista Stan Zawiślak oraz NAC i POLONA.